

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-54-49>

УДК 339.137.2:65.012.4

Ханенко Михайло Борисович
здобувач третього (PhD) рівня вищої освіти,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-9858-3249>

Mykhailo Khanenko
State Tax University

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ, ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ

COMPETITIVENESS OF ENTERPRISES: THEORETICAL FOUNDATIONS, FACTORS OF FORMATION AND MODERN APPROACHES TO ASSESSMENT

Анотація. У статті розкрито теоретичні засади поняття конкурентоспроможності підприємства та окреслено його значення в сучасній економічній науці. Проаналізовано внутрішні й зовнішні чинники, що впливають на формування конкурентних переваг. Розглянуто сучасні методи оцінювання рівня конкурентоспроможності, зокрема інтегральні підходи, аналіз бізнес-процесів і стратегічну оцінку. Наголошено, що в умовах цифрової економіки особливої актуальності набуває впровадження інноваційних інформаційних технологій, які дозволяють підвищити ефективність управлінських рішень, адаптивність до змін зовнішнього середовища та оперативність реагування на виклики ринку. Підкреслено роль цифрової трансформації як одного з ключових чинників забезпечення довгострокової конкурентоспроможності підприємств.

Ключові слова: промислові підприємства, конкурентоспроможність, цифровізація, інноваційні технології, внутрішні та зовнішні чинники.

Summary. The article addresses the theoretical aspects of the concept of enterprise competitiveness as a central category within market relations. It defines the essence and content of competitiveness and its place in contemporary economic theory. Special emphasis is placed on the factors that shape enterprise competitiveness, including internal factors (organizational, human resources, financial, and technological) and external ones (market conditions, state regulation, and the intensity of competition). The article outlines modern approaches to evaluating competitiveness, highlighting integral methods, business process analysis, and strategic evaluation techniques. Furthermore, the article evaluates the advantages and disadvantages of classical approaches to competitiveness assessment. In the digital era, business practices are being fundamentally transformed, imposing new requirements on information technologies – particularly in systems for managing marketing, sales, customer service, electronic document flow, human resources, accounting, and other corporate functions. This transformation reflects the ongoing institutional changes in the economy aimed at comprehensive digitalization, which is unfolding through long-term, dynamic shifts. This process is not only socio-economic but also innovation-oriented, fostering the evolution of structural components within the economy and contributing to high levels of innovation-driven growth. The article concludes that the current stage of global economic development is marked by revolutionary transformations driven by the rapid advancement of digital technologies. One of the key outcomes of digitalization in the context of globalization is the automation of analytical processes, which enhances the speed, accuracy, and scalability of data processing. These transformations rely on cutting-edge analytical tools, including artificial intelligence, machine learning, and predictive analytics – all of which provide enterprises with significant competitive advantages in an increasingly dynamic market environment.

Keywords: industrial enterprises, competitiveness, digitalization, innovative technologies, internal and external factors.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації, посилення конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках, а також нестабільності економічного середовища, питання підвищення конкурентоспроможності підприємств набуває особливої актуальності. Конку-

рентоспроможність визначає не лише ринкову життєздатність суб'єкта господарювання, але й його здатність адаптуватися до динамічних змін, ефективно використовувати наявні ресурси та забезпечувати довгостроковий сталий розвиток.

Водночас, у контексті повномасштабної війни, яка триває на території України, проблема збереження та зміцнення конкурентних позицій підприємств ускладнюється додатковими викликами – руйнуванням виробничої інфраструктури, порушенням логістичних ланцюгів, відтоком трудових ресурсів і зниженням інвестиційної привабливості.

У таких умовах питання забезпечення конкурентоспроможності набуває стратегічного значення, особливо в контексті євроінтеграційних прагнень України, що обумовлює необхідність модернізації управлінських механізмів, підвищення ефективності ресурсного забезпечення та активного впровадження інноваційно-технологічних рішень.

Оцінка конкурентоспроможності є не лише невід'ємною складовою ефективного функціонування підприємства, а й основним чинником досягнення довгострокових конкурентних переваг. Ідентифікація сильних і слабких сторін діяльності в процесі оцінки дає змогу не тільки розкрити приховані ресурси, а й активізувати потенціал підприємства. Крім того, оцінка конкурентоспроможності виступає важливим інструментом для реалізації зовнішньоекономічної діяльності та виходу на міжнародні ринки, де гнучкість і здатність до швидкої адаптації стають вирішальними факторами успіху.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним і прикладним аспектам дослідження конкурентоспроможності підприємства у своїх наукових працях приділяли: Денисенко М. і Бреус С. [1], Железняк К.Л. і Отрок М.В. [2], Котлер Ф., Ламбен Ж., Портер М., Стрикленд А.,

Ареф'єва О.В. [3], Шишковський С.І., Одінцева О. [4] та інші.

Незважаючи на проведені дослідження, вирішення питань встановлення теоретичного базису конкурентоспроможності підприємства та розробки методичного інструментарію оцінки його конкурентоспроможності, потребують подальшого дослідження.

Мета статті є комплексне дослідження поняття «конкурентоспроможність підприємства» в контексті сучасних економічних теорій, з урахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на її формування в умовах економічної нестабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній економічній літературі конкурентоспроможність організацій зазвичай розглядається як узагальнена оцінка діяльності суб'єкта господарювання, що демонструє ефективність використання ним економічних ресурсів порівняно з аналогічними показниками конкурентів.

Однозначність термінології є фундаментальною основою для проведення наукових досліджень у будь-якій галузі. Понятійно-термінологічний апарат науки повинен відзначатися точністю, чіткістю тлумачень, визначеністю та логічною системністю. Ці вимоги повною мірою стосуються і поняття «конкурентоспроможність підприємства», адже у науковій літературі та практичній площині простежується значна варіативність у підходах до його розуміння та трактування.

Дослідження дефініції поняття конкурентоспроможності в працях науковців подана в таблиці 1.

Таблиця 1 – Дефініції поняття конкурентоспроможності в працях науковців

Автори	Визначення
Денисенко М., Бреус С.	Конкурентоспроможність – спроможність фірми, товару до суперництва у боротьбі за ринки [1]
Железняк К., Отрок М.	Конкурентоспроможність підприємства – комплекс набору різного роду характеристик, які володіють конкурентними перевагами при порівнянні їх між собою [2]
Мягих І., Ящук А.	Конкурентоспроможність підприємства – це його реальна потенційна здатність виробляти і реалізовувати товари, які за ціновими і якісними характеристиками більш привабливі для споживачів, ніж товарні пропозиції інших конкуруючих підприємств [3]
Шишковський С., Одінцева О.	Конкурентоспроможність підприємства – здатність підприємства, яка має організаційно-економічну основу та може бути оцінена [4].
Задоя О.А., Магдич А.С., Новіков А.М.	Результат ефективного управління перевагами (конкурентними, порівняльними, абсолютними) країни [5]
Акулюшина М., Зотова Л., Швец В.	Здатність виробляти конкурентоздатні товари та послуги, сприятливі умови для ефективного функціонування, а також можливість задовольняти потреби споживачів краще, ніж його основні конкуренти [6]
Гужавіна І., Раздорожна Д.	Здатність підприємства ефективно реагувати на вимоги ринку, забезпечуючи економічну результативність та інноваційний розвиток [7]
Дмитрієв І., Кирчага І., Шершенюк О.	Багатогранне поняття, що включає в себе здатність ефективно функціонувати та адаптуватися до змін ринкового середовища [8]

Джерело: сформовано автором на основі [1–8; 11]

Майже всі автори акцентують увагу на тому, що конкурентоспроможність підприємства являє собою багатовимірне та комплексне поняття, що відображає сукупність відносних переваг у різних напрямках діяльності – економіці, технологіях, кадровому забезпеченні, продукції та ринку. Сукупність цих переваг забезпечує підприємству більш стійке положення на конкретному ринку в певний період у порівнянні з іншими учасниками ринку. Цей рівень конкурентоспроможності досягається завдяки ефективному використанню наявного виробничого, маркетингового, фінансового, науково-технічного, інноваційного, кадрового й матеріального потенціалу, а також завдяки здатності підприємства оперативно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі або навіть випереджати ці зміни.

Конкурентоспроможність підприємства, як інтегральна характеристика його здатності ефективно функціонувати на ринку в умовах динамічного середовища, формується під впливом комплексу чинників, що класифікуються на внутрішні та зовнішні. Внутрішні чинники відображають сукупний ресурсний, управлінський, кадровий, технологічний та інноваційний потенціал підприємства, тоді як зовнішні – формуються поза межами підприємства і пов'язані з економічною, правовою, політичною та конкурентною ситуацією в середовищі його функціонування.

Внутрішні чинники конкурентоспроможності пов'язані із внутрішньою організаційною структурою, ресурсною базою та рівнем розвитку управлінських процесів на підприємстві. Одним із ключових чинників виступає ефективність управління, що включає здатність керівництва приймати стратегічно виважені рішення, формувати гнучку систему управління, здатну адаптуватися до змін ринкової кон'юнктури, а також передбачати та нейтралізувати потенційні ризики. Успішна управлінська діяльність передбачає наявність чітко структурованої ієрархії відповідальності, прозорих процедур ухвалення рішень, ефективного контролю та зворотного зв'язку.

Також важливим чинником є інноваційний потенціал підприємства, який визначається здатністю до створення, впровадження та комерціалізації нових продуктів, технологічних процесів, управлінських рішень і маркетингових стратегій. Саме інновації, як правило, забезпечують підприємству стійку конкурентну перевагу, дозволяючи йому швидко реагувати на виклики ринку.

Важливою складовою внутрішнього середовища є кадровий потенціал. Висококваліфіковані працівники сприяють підвищенню продуктивності, впровадженню технологічних нововведень, покращенню якості продукції та послуг, а також підвищують загальну адаптивність підприємства в умовах змін.

Матеріально-технічна база (виробничі потужності, технічний стан обладнання, доступ до сучасних цифрових рішень) значною мірою визначає ефективність операційної діяльності підприємства. Високий рівень технологічного забезпечення дозволяє зменшити витрати на одиницю продукції, скоротити цикл виробництва, підвищити точність і якість продукції.

Окрему роль у формуванні конкурентоспроможності відіграє маркетингова діяльність, яка охоплює позиціонування продукції, управління брендом, ціноутворення, систему просування товарів і послуг, а також організацію каналів збуту. Сильна маркетингова стратегія дозволяє підприємству не лише завоювати ринок, а й утримувати стабільну клієнтську базу.

Зовнішні чинники формуються в середовищі функціонування підприємства, на яке воно має лише опосередкований вплив. Одним із найважливіших чинників є ринкова кон'юнктура, зокрема ємність ринку, його динаміка, структура попиту, рівень платоспроможності споживачів, сезонність тощо. Ці чинники прямо впливають на обсяги реалізації продукції, цінову політику підприємства та його фінансову стійкість.

В умовах високої конкуренції в галузі підприємства змушені постійно адаптуватися до нових вимог ринку, вдосконалювати продукцію та впроваджувати інновації. З одного боку, інтенсивна конкуренція виступає каталізатором розвитку, з іншого – створює додаткові виклики, особливо для малих і середніх підприємств, які обмежені у фінансових та кадрових ресурсах.

Суттєвим зовнішнім фактором є також державна підтримка бізнесу, що реалізується через механізми податкового стимулювання, пільгового кредитування, підтримки експорту, розвитку інфраструктури, програм цифрової трансформації тощо. В умовах глобалізації та інтеграційних процесів роль державної підтримки зростає, особливо в контексті підвищення конкурентоспроможності підприємств на міжнародному рівні.

У науковій літературі виділяють низку методів до оцінювання конкурентоспроможності підприємства, які базуються на різних теоретичних засадах та відрізняються ступенем складності, глибиною аналізу та обсягом необхідної інформації (табл. 2).

Кожен із розглянутих методичних підходів має власну прикладну цінність і може бути доцільним для використання залежно від мети дослідження, галузевих особливостей, рівня доступності аналітичної інформації, а також ресурсних і методологічних можливостей підприємства.

Методи, засновані на аналізі порівняльних переваг, сприяють виявленню конкурентних сильних сторін підприємства в контексті ринкового середовища, проте характеризуються висо-

Таблиця 2 – Методи оцінювання конкурентоспроможності підприємства

Методи	Опис
Методи, засновані на аналізі порівняльних переваг	Передбачають виявлення ключових характеристик діяльності підприємства, що забезпечують йому конкурентну перевагу порівняно з іншими суб'єктами ринку. Застосовуються для визначення сильних і слабких сторін у контексті конкретного конкурентного середовища
Методи, що базуються на теорії рівноваги підприємства і галузі	орієнтовані на аналіз взаємозв'язку між внутрішнім станом підприємства та загальними тенденціями розвитку галузі. Такі методи дозволяють оцінити рівень відповідності підприємства галузевим стандартам і тенденціям
Методи, засновані на теорії якості товару	Передбачають оцінювання конкурентоспроможності через призму якісних характеристик продукції, її відповідності потребам споживачів, стандартам і технічним вимогам, а також рівня споживчої цінності
Методи, побудовані на основі теорії ефективної конкуренції	Грунтуються на дослідженні ступеня ефективності функціонування підприємства в умовах конкурентного ринку. Оцінювання охоплює продуктивність, фінансову стабільність, інноваційність та інші параметри, що визначають здатність підприємства витримувати конкурентний тиск
Матричні методи	Включають такі інструменти, як матриця BCG, матриця GE/McKinsey, SWOT-аналіз, SPACE-матриця тощо. Вони дозволяють візуалізувати стратегічне положення підприємства на ринку, зіставити конкурентні позиції та обрати відповідну стратегію розвитку
Інтегральний метод	Передбачає розрахунок узагальнюючого показника конкурентоспроможності шляхом агрегування низки індикаторів (економічних, фінансових, виробничих, маркетингових тощо), що відображають різні аспекти діяльності підприємства. Цей метод є одним із найпоширеніших у практичному використанні завдяки своїй універсальності
Методи, засновані на теорії мультиплікатора	Акцентують увагу на впливі зміни одного або кількох ключових факторів на загальний рівень конкурентоспроможності. Використовуються переважно в макроекономічному та інституційному аналізі
Методи визначення позиції в конкуренції з погляду стратегічного потенціалу підприємств	Базуються на оцінюванні ресурсного забезпечення, інноваційного потенціалу, кадрових і технологічних можливостей підприємства як основи для формування довгострокових конкурентних переваг
Методи, засновані на порівнянні з еталоном (бенчмаркінг)	Передбачають зіставлення діяльності підприємства з лідерами галузі або найкращими практиками, що дозволяє ідентифікувати відставання, зони росту та потенційні напрями підвищення конкурентоспроможності

Джерело: сформовано автором на основі [9]

ким ступенем суб'єктивності через залежність від вибраних критеріїв оцінювання. Підходи, що ґрунтуються на теорії рівноваги підприємства й галузі, забезпечують цілісне бачення взаємодії між суб'єктом господарювання та галузевим ринком, однак вимагають значного обсягу статистичних даних, які не завжди є у відкритому доступі.

Методи, орієнтовані на оцінювання якості продукції, є доцільними в умовах високої конкуренції та диференціації товарів, хоча при цьому не враховують інших складових конкурентоспроможності, зокрема рівня інноваційності, ефективності управління чи фінансової стійкості. Теоретико-практичні підходи, побудовані на концепції ефективної конкуренції, дають змогу здійснити комплексну оцінку функціонування підприємства, але потребують складного моделювання та багатовимірного аналізу.

Матричні методи вирізняються зручністю інтерпретації результатів та візуалізацією стратегічної позиції підприємства на ринку, що сприяє формуванню управлінських рішень. Водночас ці

методи є умовно-статичними та не повною мірою враховують динаміку ринкових змін. Інтегральний підхід передбачає узагальнену кількісну оцінку конкурентоспроможності на основі системи показників, але його результати значною мірою залежать від правильності визначення вагових коефіцієнтів і методів нормалізації.

Методи, що базуються на теорії мультиплікатора, дозволяють оцінити вплив змін окремих параметрів на загальний рівень конкурентоспроможності, проте найчастіше застосовуються у макроекономічному аналізі і менш ефективні для вивчення окремих суб'єктів господарювання. Підходи до оцінювання стратегічного потенціалу підприємства орієнтовані на виявлення його довгострокових можливостей розвитку, хоча й вимагають глибокого внутрішнього аналізу, що супроводжується суб'єктивними оцінками.

Методи, засновані на порівнянні з еталоновими підприємствами (бенчмаркінг), дозволяють ідентифікувати найкращі практики галузі та орієнтири для підвищення ефективності, однак

їх застосування ускладнене через обмежений доступ до релевантної інформації про діяльність конкурентів.

Таким чином, жоден з підходів не є універсальним або вичерпним. Тому для досягнення об'єктивності та комплексності в оцінюванні конкурентоспроможності доцільно застосовувати інтегровані підходи, що поєднують кількісні й якісні методи аналізу, враховуючи специфіку підприємства та умови зовнішнього середовища.

У сучасних умовах стрімких технологічних змін та зростаючої складності ринкового середовища традиційні методи оцінювання конкурентоспроможності підприємств потребують удосконалення та доповнення інноваційними підходами.

Інструменти штучного інтелекту останнім часом знаходять застосування в управлінні конкурентоспроможністю підприємств. ШІ може революціонізувати створення конкурентних стратегій, обробляючи величезні обсяги даних і надаючи цінну інформацію. ШІ може автоматизувати збір і аналіз даних, дозволяючи компаніям швидше отримувати інформацію та реагувати на зміни на ринку. ШІ впливає на складність підтримки конкурентоспроможності бізнесу в різних сферах. ШІ може підтримувати прийняття рішень і керувати конкурентоспроможністю, аналізуючи ринкові ситуації, дані про конкурентів і фактори, що впливають на конкурентоспроможність. ШІ відіграє вирішальну роль у стратегічному управлінні, допомагаючи виконувати такі завдання, як SWOT-аналіз і формулювання стратегії [10].

Висновки. Таким чином, проведене дослідження підтверджує комплексний характер конкурентоспроможності підприємства, яка формується

під впливом багатьох взаємопов'язаних чинників як внутрішнього, так і зовнішнього середовища. З'ясовано, що конкурентоспроможність не може бути зведена до окремих показників, оскільки її рівень визначається якістю продукції, рівнем інноваційної діяльності, ефективністю управлінських рішень та адекватністю ринкової стратегії. Водночас наголошено на важливості системного підходу до її оцінювання, який передбачає інтеграцію кількісних і якісних методів аналізу з урахуванням специфіки галузі та особливостей конкурентного середовища.

В результаті було встановлено, що найбільш ефективними є адаптивні методики оцінки, які здатні врахувати динамічність ринку та швидкоплинність зовнішніх факторів, що впливають на діяльність підприємства. Такий підхід дозволяє підприємствам не лише ідентифікувати власні конкурентні переваги, але й оперативно реагувати на зміни в кон'юктурі ринку, підтримуючи стабільний рівень конкурентоспроможності. Отже, досягнення високого рівня конкурентоспроможності є результатом збалансованої взаємодії внутрішніх ресурсів і зовнішніх умов, а також стратегічного управління, орієнтованого на інноваційний розвиток та гнучкість у прийнятті рішень.

Підсумовуючи, слід відзначити, що конкурентоспроможність підприємства виступає ключовим фактором його довгострокового розвитку та стійкості на ринку. В подальших дослідженнях доцільно розглянути більш детальний аналіз впливу окремих інноваційних технологій та стратегічних моделей управління на конкурентоспроможність у контексті швидкозмінних ринкових умов і глобалізаційних процесів.

Список використаних джерел:

1. Денисенко М., Бреус С. Підвищення конкурентоспроможності підприємства як чинник удосконалення процесу управління його економічною безпекою. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. №2(70). С. 139–146. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-70-139-146> (дата звернення: 17.05.2025).
2. Железняк К. Л., Отрок М. В. Напрямки підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Ефективна економіка*. 2020. №11. С. 139–146. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.71> (дата звернення: 17.05.2025).
3. Ареф'єва О. В. Конкурентоспроможність підприємств у міжнародному цифровому просторі: Монографія. Київ: ФОП Маслаков, 2019. 342 с.
4. Шишковський С., Одінцова О. Сучасні методи підвищення конкурентоспроможності підприємств. *Економіка та суспільство*. 2022. №44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-110> (дата звернення: 17.05.2025).
5. Задоя О. А., Магдич А. С., Новіков А. М. Конкурентоспроможність України: суть та основні чинники. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. 2024. №4. С. 69–78. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240304.07> (дата звернення: 12.05.2025).
6. Акулюшина М., Зотова Л., Швець В. Фактори підвищення конкурентоспроможності підприємств в умовах невизначеності. *Економіка та суспільство*. 2024. №60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-73> (дата звернення: 12.05.2025).
7. Гужавіна І. В., Раздорожна Д. Д. Механізм підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2021. № 1(35). С. 51–54. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2534> (дата звернення: 13.05.2025).
8. Дмитрієв І.А., Кирчата І.М., Шершенюк О.М. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.
9. Суханова А. Методичні підходи до оцінювання конкурентоспроможності підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. №26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-62> (дата звернення: 14.05.2025).

10. Вербівська Л. В. Застосування інструментів штучного інтелекту при управлінні конкурентоспроможністю підприємства. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*. 2023. № 10. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-04-06> (дата звернення: 17.06.2025).

11. Бочко О., Кожушко П. Теоретичні підходи до дефініції «конкурентоспроможність підприємства». *Економіка та суспільство*. 2024. №61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-82> (дата звернення: 14.05.2025).

References:

1. Denysenko M., Breus S. (2023) Pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva yak chynnyk udoskonalennia protsesu upravlinnia yoho ekonomichnoiu bezpekoiu [Enhancing enterprise competitiveness as a factor in improving the management of its economic security]. *Vcheni zapysky Universytetu "KROK"*. №2(70). pp. 139–146. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2022-70-139-146> (in Ukrainian)

2. Zhelezniak K. L., Otrok M. V. (2020) Napriamky pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Strategies for improving enterprise competitiveness]. *Efektivna ekonomika*. №11. pp. 139–146. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.71> (in Ukrainian)

3. Arefieva O. V. (2019) *Konkurentospromozhnist pidpriemstv u mizhnarodnomu tsyfrovomu prostori: Monohrafiia* [Competitiveness of enterprises in the international digital space: monograph]. Kyiv: FOP Maslakov. (in Ukrainian)

4. Shyshkovskiy S., Odintsova O. (2022) Suchasni metody pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv [Modern methods of improving enterprise competitiveness]. *Ekonomika ta suspilstvo*. №44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-110> (in Ukrainian)

5. Zadoia O. A., Mahdich A. S., Novikov A. M. (2024) Konkurentospromozhnist Ukrainy: sut ta osnovni chynnyky [Competitiveness of Ukraine: essence and key factors]. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. №4. pp. 69–78. DOI: <https://doi.org/10.46299/j.isjmef.20240304.07> (in Ukrainian)

6. Akuliushyna M., Zotova L., Shvets V. (2024) Faktory pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv v umovakh nevyznachenosti [Factors of improving enterprise competitiveness under conditions of uncertainty]. *Ekonomika ta suspilstvo*. №60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-73> (in Ukrainian)

7. Huzhavina I. V., Razdorozhna D. D. (2021) Mekhanizm pidvyshchennia konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Mechanism for enhancing enterprise competitiveness]. *Ekonomika. Menedzhment. Biznes*. № 1(35). pp. 51–54. Available at: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/emb/article/view/2534> (in Ukrainian)

8. Dmytriiev I. A., Kyrchata I. M., Shersheniuk O. M. (2020) *Konkurentospromozhnist pidpriemstva: navchalnyi posibnyk* [Enterprise competitiveness: tutorial]. Kharkiv: FOP Brovin O. V. (in Ukrainian)

9. Sukhanova, A. (2021) Metodychni pidkhody do otsiniuvannia konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Methodological approaches to assessing enterprise competitiveness]. *Ekonomika ta suspilstvo*. №26. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-26-62> (in Ukrainian)

10. Verbivska L. V. (2023) Zastosuvannia instrumentiv shtuchnoho intelektu pry upravlinni konkurentospromozhnistiu pidpriemstva [Application of artificial intelligence tools in managing enterprise competitiveness]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Serii: ekonomika ta upravlinnia*. №10. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-04-06> (in Ukrainian)

11. Bochko O., Kozhushko P. (2024). Teoretychni pidkhody do definitsii «konkurentospromozhnist pidpriemstva» [Theoretical approaches to the definition of enterprise competitiveness]. *Ekonomika ta suspilstvo*. №61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-82> (in Ukrainian)

Стаття надійшла до редакції 09.06.2025